పురుషాంతం

"ఆకులో దీపాలు పెట్టి నీళ్ళలో వదిలినట్టూ— సముద్రంలో ప్రమిదల్లా ఎన్ని పడవలో..."

"కోటను ముట్టడించటానికి శత్రు సైనికులు వస్తున్నట్టూ— చీకట్లో ఎంత నిశ్శబ్దంగా మన కొండవైపు వస్తున్నాయో."

"వాళ్ళు మన అతిథులే, పిచ్చి మొహమా! వాళ్ళని శత్రు సైనికులతో పోలుస్తావా ?"

"అవును సుమాండీ. ఆ విషయమే మరచిపోయాను" అందామె, కిటికీలోంచి బయట సముద్రంవైపు చూస్తూ. బయటంతా చీకటి కొండమీద ఇల్లు అది. చుట్టూ సముద్రం... సముద్రం ఈనినట్టూ పడవలు. మినుక్కు మినుక్కుమంటూ, చీమల్లా పాక్కుంటూ కొండవైపు వస్తున్నాయి దీపాలు.

"అంతమందికీ ఈ ఇల్లు సరిపోతుందా ?"

"ప్రపంచం సరిపోకపోతే యేం చేస్తున్నారు ? ఇరుకు ఇరుగ్గా బ్రతకటం లేదూ— అలాగే ఇల్లు సరిపోకపోతే ఒకళ్ళ మీద ఒకళ్ళు కూర్చుంటార్లే" అన్నాడు అతడు.

అంతలో అతడి కంఠం మారిపోయింది. "అందరూ రావాలి. అందరూ వినాలి. రెండు లక్షల సంవత్సరాల అనుభవాల్ని పొందిగ్గా వ్రాసుకున్న నా జీవితపు డైరీలోంచి— ఈ ప్రపంచం కోసం, సకల మానవాళి కోసం నేను చెప్పబోయే సందేశాన్ని అందరూ వినాలి."

"మీది మరీ డాబు. రెండు లక్షల సంవత్సరాలా— అంత వయసు మీ కెక్కడిదండీ? నా వయసే లక్షా పాతిక వేలు లేందే..."

"అవు నయితేనేం? నువ్వు నా పెళ్ళానివి! నీ కన్నా నేను పెద్దవాణ్ని కాదూ—"

"ఛాఛా. నేను మీ తల్లిని. మీకన్నా పెద్దదాన్ని..."

"కాదు, పెళ్ళానివి."

"కాదు— తల్లిని..."

"కాదు— పెళ్ళానివే."

"సర్లెండి, సర్లెండి. అతిథు లొచ్చే వేళ మనం యిలా దెబ్బలాడుకుంటే బావుండదు."

"నే నీ రోజు వాళ్ళ కేం చెప్పను, అందర్నీ వెళ్ళి పొమ్మను."

"మరి మీ రేం చేస్తారు?"

"తల్లి నన్నావ్‌గా. కాళ్ళు జాచు. అండ పిండ బ్రహ్మాండంలో అణువునై, పరమాణువునై—ఎక్కడో సృష్టి నిశ్శబ్దంలో మునగదీసుకుని హాయిగా పడుకుంటా. ఈ ప్రపంచం ఎలా పోతే నాకేం!"

"అంత మాట అనకండి. మీ తండ్రి మీరేనాయె! మీ కొడుకూ మీరేనాయె. ఇన్ని లక్షల సంవత్సరాలు మీకు మీరే పుట్టీ పుట్టీ— ఆ కడుపులోంచే వచ్చీ వచ్చీ —ఆ కడుపులోనే సృష్టించీ సృష్టించీ— బాధాతప్తమయిన అనుభవాల్లోంచి సకల మానవాళి కోసం తయారు చేసిన సందేశాన్ని వినిపించకుండా చిన్నపిల్లాడిలా అలిగితే ఎలా?"

"అవును కదూ. నేను చెప్పాలి! ఇంతకీ అందర్నీ రమ్మన్నావా!"

"ఆఁ. ధనవంతుల్నీ, జ్ఞానుల్నీ, బుద్ధిమంతుల్నీ..."

"మునిసిపాలిటీవాళ్ళనీ, మృదంగం వాయించేవాళ్ళనీ, ఆఫీసర్లనీ, వర్తకుల్నీ, కిళ్ళీకొట్టువాళ్ళనీ, టైపిస్టులూ, గుమాస్తాలూ— అందర్నీ పిలిచావా?"

"రేడియోవాళ్ళు, ఎం. పీ. లూ, ఎం. ఎల్. ఎ. లూ, విప్లవకారులూ, విప్లవ కళాకారులూ, పిచ్చి డాక్టర్లూ— డాక్టర్ల దగ్గరుండే పిచ్చివాళ్ళు, వేదాంతులూ!... అందర్నీ పిలిచాను."

"మరి పత్రికలవాళ్ళూ, కసాయివాళ్ళూ, భట్రాజులూ."

"ఆఁ. బాబాలు, సన్యాసులు, జర్నలిస్టులు, తాగుబోతులూ, విమర్శకులూ, బుద్ధివున్నవాళ్ళూ, లేనివాళ్ళూ అందరూ వస్తారు. అందర్నీ పిలిచాను."

"మరి పోలీసులు?"

"వాళ్ళని పిలవక్కర్లేదు. వాళ్ళే వస్తారు."

"మరీ అంత కోపం తెచ్చుకోకు. అదేమిటి నీ చేతులు అలా వణుకుతున్నాయ్ ? ఈ ఏర్పాట్లు చేసీ చేసీనా ?"

"అవును. పురుషుడ్ని సాకీ—సాకీ."

అతడు మళ్ళీ కిటికీలోంచి బైటకు తొంగి చూసేడు. సముద్రంమీద దట్టంగా మబ్బు పట్టింది. ఏ క్షణమైనా వర్షం కుంభవృష్టిగా మొదలయ్యేలా వుంది. పడవలు ఇంకా వస్తూనే వున్నాయి. కొండ చేరుకున్న మనుష్యులు ఎక్కటం ప్రారంభించారు. పట్టుచీరల్లో వున్నవాళ్ళు, సూటుల్లోవున్న వాళ్ళు, ఖద్దరుబట్టలవాళ్ళు, అసలు బట్టల్లేని శాడిస్టు హిప్పీలు అందరూ వచ్చేస్తున్నారు. స్టీమర్లలో కొంతమంది, దూర దేశం నుంచి ఓడలో వచ్చి అక్కణ్ణుంచి తెడ్లపడవల్లో వచ్చేవాళ్ళు కొంతమంది, మొత్తం అన్ని వైపుల్నుంచీ ప్రపంచం అంతా కదిలి వస్తూన్నట్టుంది.

అతడు తలతిప్పి— "నా కెందుకో భయంగా వుంది" అన్నాడు. "నాకు భయం వేస్తూంది. నా మనసులో మాట చెప్పలేనేమో. ఇంతమందిని చూస్తే నాకు గాభరాగా వుంటుంది."

"ఏమీ పర్లేదండీ. చెప్పవలసినదంతా ఒక పుస్తకంలో రాసుకోండి. వాళ్ళందరూ రాగానే దాన్ని చదివెయ్యండి– అంతే."

అతడు ఆమెవైపు బేలగాచూసి, "అంతే నంటావా?" అన్నాడు. ఆమె ధైర్యమిస్తున్నట్టూ "అంతేనండీ" అంది.

అని కాగితాల దొంతర, కలమూ తెచ్చి ఇచ్చింది.

అతడు చాలాసేపు ఆలోచించి, వ్రాయటం మొదలు పెట్టాడు. ఆమె అతడి వైపు ఆప్యాయంగా చూస్తూ, "మీరూ రచయితలైపోయారు సుమా" అన్నది.

అతడు వ్రాయటం ముగించి కలం మూత పెట్టేశాడు.

"అదేమిటి—అప్పుడే అయిపోయిందా రాయటం ?"

"ఎంతసేపే పిచ్చి మొహమా? వచ్చిన అతిథుల్ని మరీ దీర్ఘ ఉపన్యాసంతో బోరు కొట్టకూడదు."

"ఎంత గొప్పవాళ్ళండీ మీరు! వేలవేల సంవత్సరాల మానవుడి గతచరిత్ర పుస్తకంలోంచి, భావితరాల కోసం ఒకే వాక్యాన్ని తీసి ఇవ్వగలిగేరు."

అతడు ప్రేమతో, ఆర్తితో, ఆనందంతో, ఆనందం వల్ల వచ్చిన దుఃఖంతో తను వ్రాసుకున్న దానివైపు చూసుకున్నాడు. "ఇంతకాలం నా గొంతు నొక్కిపెట్టి వుంచారు వాళ్ళు. తాము చెప్పటమే తప్ప నేను చెప్పేది వినలేదు. అసలు నన్ను మాట్లాడనివ్వనే లేదు. ఇన్నాళ్ళకి నేను మాట్లాడబోతున్నాను. నా గుండెలో సంవత్సరాల తరబడి గూడుకట్టుకున్న వేదనంతా ఈ రోజు మాటల రూపంలో చెప్పగలుగుతున్నాను! ఈ మాటల్ని కనుక్కున్నవాళ్ళెవరో గానీ, వాళ్ళకి నా జోహార్లు. మనసులో భావాల్ని బయటికి చెప్పటానికి ఎంత బాగా తోడ్పడతాయి ఈ మాటలు !"

"భలే వారండీ మీరు. ఈ మాటల్ని పొగుడు తున్నారు. ఈ మాటలు ఎంత భయంకరమైనవో మీకు

తెలీదు. ఇవి బాణాలకన్నా సూటిగా గుండెల్లోకి దిగిపోతాయి. పురుగుల్లాంటి అక్షరాలు కలిసి మాట లవుతాయి. విమర్శకుల కలాల్లోంచి సృజనాత్మకపు టాలోచనల్ని భగ్నం చేసే ఆయుధాలవుతాయి. మైకుల్లోంచి రాజకీయ నాయకుని వాగ్దానా లవుతాయి. మనసునీ మనసునీ, మనిషినీ మనిషినీ దూరం చేస్తాయి ఈ మాటలే... ఈ మాటలే !"

అతడు హాయిగా నవ్వేడు. "కానీ ఈసారి నేను నిజంగా మాట్లాడబోతున్నాను. ఇన్నాళ్ళ నిశ్శబ్దం తరువాత నిజంగా నా మనసు విప్పి చెప్పబోతున్నాను. ఇంతకాలం వీళ్ళంతా నా గొంతు నొక్కిపట్టి వుంచారు. అసూయ, ద్వేషం, పగ, అనుమానం, ఈర్ష్య-అన్నిటికీ అతీతంగా వెళ్ళి ఆ అద్భుతమైన నిశ్శబ్దం నుంచి వెలువడిన ఓంకార శబ్దం లోంచి నాక్కావలసిన వేదాంతాన్ని తీసుకొని అందరికీ అర్థమయ్యేలా ఈరోజు చెప్పటానికి ఆయత్తమవుతున్నాను. అందరూ వచ్చేస్తున్నారు. మళ్ళీ వచ్చేక తొందర పడ్తారేమో. ఇప్పట్నుంచే అన్నీ సిద్ధం చేసుకున్నావా ? ఎవరికి కావల్సినవి వాళ్ళకి—"

"మీరేం కంగారుపడకండి. అన్నీ సిద్ధంగానే వున్నాయి."

"వడ్డీ వ్యాపారస్తుల కోసం మనిషి రక్తం గ్లాసుల్లో పోసి వుంచావా ?"

"ఉంచాను."

"విప్లవకారుల కోసం తుపాకీ గుళ్ళ వాయినం ?"

"ఆఁ. అవీ వున్నాయి."

"మహిళా మండలివాళ్ళ కోసం సేకరించిన రకరకాల వార్తా విశేషాలు.

"అవీ వున్నాయి. అంతేకాదు. శాడిస్టుల కోసం పరాయివాళ్ళ జీవితపు నల్లమచ్చలూ, మార్కిస్టుల కోసం పవిత్ర గ్రంథాల మీద బురద."

"నువ్వు చాలా తెలివైన దానివి సుమా. నా మన సులో మాట బయటికి రాకుండానే అన్ని ఏర్పాట్లూ చేశావు."

"నా ఏర్పాట్లు సరే. మీరేమిటి_ వాళ్ళు ఒకవైపు వచ్చేస్తూ వుంటే ఇంకా మీరు వ్రాసిన దాన్ని చూస్తూ మీలో మీరే అంత ఆనంద పడిపోతున్నారు ?"

"ఇందులో నా వోన్ ట్రాజెడీ నాకు కనబడుతూంది"

ఆమె నవ్వి, "వోన్ ట్రాజెడీ అంటూ ఆనందపడి పోతారేవిఁటండీ" అంది.

బోసి పళ్ళతో అతడు నవ్వేడు. "ట్రాజెడీలో ఆనం దం లేదంటావా, ఆలోచించు. జీవితంలో ట్రాజెడీకి, కామె డీకి పెద్ద తేడా లేదు. ఒకప్పుడు ఎంతో దుఃఖం కలిగించిన సమస్య, జీవితపు పుటలో మిగిలిపోయి స్మృతిగా మారేక నవ్వు పుట్టించవచ్చు. ఒకరి ట్రాజెడీ ఇంకొకరికి కామెడీ కావచ్చు. లేక తన ట్రాజెడీ తనకే కామె..."

అతడి మాటలు ఇంకా పూర్తి కాలేదు, అంతలో ఎవరో తలుపు కొట్టినట్లయింది. క్షణంలో అది దబదబా బాదినట్టూ శబ్దం. వేల వేల చేతులు తలుపుల్ని కొడుతూ

న్నాయి. ఎంతో ఆత్రంగా, ఎంతో ఉద్వేగంగా— మరి ఆల స్యాన్ని భరించలేనట్టూ కొడ్తున్న ఆ చేతుల శబ్దాన్ని విని ఆ ముసలివాడు ఆనందంతో పొంగిపోయాడు. తన మాటలు వినటం కోసం, తను చెప్పేది గ్రహించటం కోసం ఎంత ఆత్రంగా వున్నారు అతిథులు.

సముద్రం నుంచి ఈద్దు కొచ్చిన జనం, కొండ ఎక్కిన జనం ఇంకా వస్తూనే వున్నారు— తలుపులు దబదబా...

"ఓసేయ్ తియ్యవే తలుపులు...తొందరగా తియ్యి."

"రావటం-లేదండీ. కొంచెం నూనె తీసుకురానా."

"నూనేమిటి నీ మొహం. తులసి— తులసి తీర్థం తీసు కురా. ఎన్నివేల సంవత్సరాలైందో వీటిని వేసేసి. పవిత్రంగా తెరుద్దాం" అతడి మాటలు పూర్తయ్యే లోపులో ఆమె తులసి నీళ్ళు తీసుకొచ్చింది. ఇద్దరూ కలిసి ఎలాగైతేనేం, మనసు కవాటాల గడియ తీయగలిగారు...తలుపులు తెరుచు కున్నాయి.

అంతే !

ఉప్పెనలా...కట్టలు తెంచుకొని దూకిన వరదలా, జన ప్రవాహం లోపలికి ప్రవేశించింది. పెద్దలు, పిల్లలు, ఆడ వాళ్ళు, పెళ్ళి కావల్సినవాళ్ళు, పెళ్ళ అయినవాళ్ళు, పెళ్ళి అయి మొగుణ్ని వదిలేసినవాళ్ళు, మనసుతో సత్సంబంధాలు లేనివాళ్ళు, మొగవాళ్ళు, జీవితాన్ని తేలిగ్గా తీసుకునేవాళ్ళు, ఎప్పుడూ ఏదో ఒక బాధతో కుమిలిపోయేవాళ్ళు, సైకిక్‌లు, పెటసిస్టులు, కాపిటలిస్టులు, మార్క్సిస్టులు, న్యూట్రలిస్టులు

...అందరూ వచ్చేస్తున్నారు. చిన్న పిల్లలు, పాలు తాగే పిల్లలు కూడా పాక్కుంటూ వస్తున్నారు.

ముసలివాడు అందర్నీ చూసి ఆనందంతో, ఉద్వేగంతో తబ్బిబ్బు అవుతున్నాడు. "ఒసేయ్! ఇంకా కుర్చీలు తీసుకురా. అవి లేకపోతే తివాచీలు, దిళ్ళు, చాపలు... ఏవుంటే అవి... అయ్యో అలా తొక్కిసలాడుకోకండి. అంతా సర్దుకొని కూర్చోవాలి. అలా కిటికీ మీద కొందరు కూర్చోండి. వొద్దొద్దు, ఇంటికప్పు ఎక్కకండి. ఆడవాళ్ళంతా ఒకవైపు, మొగవాళ్ళంతా ఒకవైపు... అయ్యో— ఈ పిల్ల ఎవరో ఇక్కడ తడి చేసేసింది."

జనం మధ్యలో అతడు చిక్కుకుపోయాడు. బోర్లా పడ్డాడు. నెమ్మదిగా లేకబోతూ వుంటే, ఎవరో తోసేరు. ఒక చెయ్యి డొక్కలో గుచ్చుకుని వెనక్కి పడ్డాడు. "అయ్యో! నెమ్మది నెమ్మది" అంటూ లేచి నిలబడ్డాడు. ఇంతలో పెద్ద బాండు మేళం వినిపించింది. మంత్రిగారు కూడా వచ్చేసేరు. జనంలో కలకలం బయల్దేరింది. ముసలివాడు— "మంత్రిగార్ని మీరెప్పుడూ చూడలేదా?" అంటూ అదిలించి, ఆయనవైపు తిరిగాడు.

"వో ప్రజా ప్రతినిధి! రాక రాక జనంమధ్యకి వచ్చిన మీకు ఇదే మా హృదయపూర్వక స్వాగతం."

"మహాప్రభూ! ఇన్నాళ్ళకి మా మీద దయ కలిగిందా?" అంది ముసలమ్మ.

"మేం చెప్పింది విని అర్థం చేసుకొని, పాలించటం

మొదలుపెడితే ఈ ప్రపంచంలో బాధలుండవు. యుద్ధాలుండవు. విషాద గాథలుండవు" అంటూ ఆతడు కిటికీ ఎక్కాడు. అక్కణ్ణుంచి అతడు అందరికీ స్పష్టంగా కనబడుతున్నాడు. ఇంకోవైపు నుంచి అతి కష్టం మీద జనంలో చోటు చేసుకుంటూ ముసలమ్మకూడా అక్కడికి వచ్చింది. అక్కడకూడా జనం వాళ్ళని నొక్కేస్తున్నారు. అయితే వాళ్ళు ఎత్తుమీద వుండటం వలన జనంలో మాటలు తగ్గి, వాళ్ళవైపే చూడటం మొదలుపెట్టారు.

సముద్రంలో పడవలు ఇంకా వస్తున్నాయి. జనం ఇంట్లోకి రావటానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. బాగా ఉరుముతూంది. ఆ రాత్రి కాళరాత్రిగా మారేట్టు వుంది.

"వినండి—అందరూ వినండి" గొంతు పగిలేలా అరిచేడు ఆ ముసలివాడు. "ఇన్నాళ్ళూ నన్ను నొక్కిపట్టిన మీ చేతుల్ని ఛేదించుకొని, ఈ క్షణం నా గొంతు మాట్లాడబోతూంది, వినండి."

ప్రకృతి కదిలిపోయింది. ఆకాశం విస్తుబోయింది. మేఘం పరుగెత్తటం ప్రారంభించింది. పడవలో వాళ్ళు కూడా సముద్రం మధ్యలో ఆగిపోయి, అక్కణ్ణుంచే అతడు చెప్పేది వినసాగేరు.

"ఇది నా సందేశం. వేదకాలం నుంచీ ఆధునిక యుగం వరకూ వేలవేల సంవత్సరాలు జీవించి నేను నేర్చుకున్న పాఠం ఇది. నాకు తోడుగా ఈ ప్రకృతి" అంటూ ముసలమ్మని చూపించి, ఆమెవైపు తిరిగి, "నీకు నా కృతజ్ఞతలు"

అంటూ అభివందనలు చేసేడు.

"భార్యకు నమస్కారం పెడుతున్నాడోయ్" అన్నాడెవరో. గొల్లున నవ్వులు. దాన్ని ఆ ముసలివాడు పట్టించుకోలేదు. "జనులారా! నేను చెప్పేది వినండి. కుల మత వయో తారతమ్యం లేకుండా, మనిషికీ మనిషికీ మధ్య తెరల్ని తొలగించేటందుకు నేను చెప్పబోయే ఈ కొద్ది మాటల్నీ- మీా మీా హృదయ కవాటాలు తెరిచి జాగ్రత్తగా వినండి. టు వైఫ్ ఆఫ్ ది కమ్యూనికేషన్ గాప్_ అండ్ ది జనరేషన్ గాప్..."

కిటికీ పక్కనే నిల్చున్న ఆకతాయి కుర్రవాడు ఆ ముసలివాడి కాలు పట్టుకుని లాగేడు. అతడు కింద పడబోయి కిటికీ తలుపు పట్టుకుని నిలదొక్కుకుంటూ అరిచేడు. "ఓం అనే మాటలోంచి ప్రపంచం పుట్టిందంటారు. ఆ 'ఓం' చితక్కొట్టి అనేక మాటలు పుట్టాయి. మాటలకు పునాదులు చేతలు. చేతలవల్ల విభేదాలు, దానివల్ల ఉత్పన్నమయ్యే బాధామయ జీవితం నుంచి మనిషిని రక్షించే మార్గం నేను కనుక్కున్నాను. ఇదిగో ఈ పుస్తకంలో వ్రాసుకున్నాను. దాన్ని చదివి వినిపిస్తాను. అయ్యా! వినండి. ఈ రచయిత చెప్పేది మేం వినటం ఏమిటని కొట్టి పడెయ్యకండి!

ఎన్నో సంవత్సరాల్నుంచి మే మిద్దరం ఈ గదిలో బంధించుకుని వున్నాం. మనిషి జీవితపు మెటాఫిజికల్ ఎమ్టీనెస్_ తత్వజిజ్ఞాసాత్మక శూన్యత ఒంటరితనం నుంచి బయట

వడాలనే తాపత్రయం ఇది. ఈ నిశ్శబ్దాన్ని ఛేదించాలి. ఈ నిశ్శబ్దం వల్లే మనిషికీ మనిషికీ, వర్గానికీ వర్గానికీ, దేశానికీ దేశానికీ మధ్య దూరం పెరిగిపోతూంది.

లేవగానే టూత్ బ్రష్ నుంచి, పడుకునేటప్పుడు వేసే బెడ్ లైట్ వరకూ మనిషి జీవితంలో ప్రాణం లేని వస్తువుల ప్రాబల్యం ఎలా పెరిగిపోతూ వుందో...ఈ గదిలోకి వస్తున్న అనేకానేక జీవులు తదాత్మ్యతా నియమం లేకుండా అలానే పెరిగిపోతున్నారు.

చరిత్రలో ప్రతిసారీ ఒక మహానీయుడు గానీ, ప్రవక్త గానీ 'నే నో సందేశం చెప్తాను... వినండి' అన్నప్పుడల్లా మొత్తం జనావళి అటు తిరగడం — సందేశం అర్థం చేసుకోకుండానే అతడిని చంపెయ్యడం అనాది నుంచీ జరుగుతూ వస్తూంది. జనులారా! నేను ఈ రోజు చెప్పదల్చుకున్నది, 'ఏమీ లేకపోవటం' గురించి, అవును. నథింగ్ నెస్ గురించి!!!

నేను చెప్పదల్చుకున్నది- మనిషి ఒంటరితనం గురించీ, ముసలితనపు వోడిపోవటం గురించీ కాదు. కానీ నేను చెప్పబోయేది- చెప్పాలనుకున్నది-మీకు చేరేసరికల్లా దాని అర్థం మారిపోతూంది. నా గొంతు కండరాల కదలికలు- గాలిలో శబ్దతరంగాలై మీ చెవుల ద్వారా మెదడు చేరేసరికి వాటి అర్థం అపార్థం అవుతుంది. ఆ అపార్థమే క్రీస్తుని చంపింది— హిరోషిమా మీద బాంబులు కురిపించింది.

ఈసారి అలా కావటానికి వీల్లేదు. అందుకే నేను వ్రాసుకున్నాను దీన్ని! అపార్థాలకి చోటు లేకుండా చదివి

వినిపిస్తాను. అందరూ వినండి."

జనం నిశ్శబ్దంగా వున్నారు కొన్ని కోట్లమంది వున్నా అక్కడ సూదిపడ్తే వినబడేటంత నిశ్శబ్దం. ముసలివాడు పుస్తకం విప్పేడు. ఆమె అతడివైపే చూస్తూంది. అతడు కిటికీలోంచి బయట సముద్రంలోకి పడిపోకుండా పట్టుకుంది. అతడు తను వ్రాసిన దానివైపే చూస్తున్నాడు. అందరూ అతడు చెప్పే దాని కోసం వేచి వున్నారు.

"ఉ... అర్ర్...స్... ఇస్స్స్..."

అతడు మాట్లాడటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. కానీ మాటలు రావటం లేదు. అస్పష్టమైన ధ్వని వెలువడ్తూంది. సైన్ లాంగ్వేజి ఉపయోగించబోయాడు. లాభం లేకపోయింది. కళ్ళమ్మట నీళ్ళొచ్చాయి. ఆమె అతడివేపు జాలిగా చూస్తూంది. అతడు కిటికీ రెక్కమీద సుద్దముక్కతో వ్రాయటానికి ప్రయత్నించాడు. అది అర్థం లేని వ్రాత అయింది. మళ్ళీ మాట్లాడటానికి శుష్కప్రయత్నం చేశాడు. ఈ లోపులో ఎవరో కుర్రవాడు నవ్వేడు.

అంతే!

ఒక్కసారిగా ఆ గది అంతా నవ్వులు-గోల. వెక్కిరింతలు. ప్రపంచం అంతా గోలగోలగా అరవసాగింది. గది ఆ కేరింతలకి కంపించిపోయింది. ముసలివాణ్ని ఎవరో వెనక్కి తోసేరు. అతడి చేతిలో పుస్తకాన్ని లాక్కున్నారెవరో. ఆమె అతడిని రక్షించటానికి ప్రయత్నం చేస్తూంది. అయినా లాభం లేకపోయింది. ఆ ప్రజా వెల్లువని రెండు బలహీనమైన

చేతులు ఆపుచెయ్యలేకపోతున్నాయి. ఎవరో అరటిపండు తొక్క విసిరేశారు. ఇంకొకళ్ళెవరో బాకా వూదుతున్నారు. ఒక యువకుడు పక్కనున్న ఆడపిల్ల చెవిపిన్ను లాగి దాంతో ముసలివాడి కాలిని గుచ్చాడు.

ఒక బాధాతప్తమైన అరుపుతో పట్టుజారి ముసలివాడు కిటికీలోంచి కొండమీదగా జారి సముద్రంలోకి పడిపోయాడు. అతడి నిష్క్రమణని ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. అంతా రణగొణ ధ్వని. అతడి చేతిలోంచి లాక్కున్న పుస్తకంలోని కాగితాలు చింపుతున్నారు జనం. జోకు లేసుకుంటూ నవ్వుకుంటూ, ఆ కాగితాల్లో ఏం వ్రాశాడో చూడటానికి ఒక్కో కాగితాన్నే చూస్తూ పక్కన పడేస్తున్నారు. అన్ని కాగితాలూ తెల్లగానే వున్నాయి. వాళ్ళకి అర్థం కాలేదు. ఒకరొకరే వెళ్ళిపోసాగేరు.

తొందర్లోనే గది ఖాళీ అయింది. వెళ్ళిపోతున్న పడవల దీపపుకాంతి, చీకట్లో నెమ్మది నెమ్మదిగా అదృశ్యమైంది.

గదినిండా తెల్ల కాగితాలు—

వాటి మధ్యలో ముసలమ్మ మోకాళ్ళమీద కూర్చుని ఏడుస్తూంది.